

Foto: NN - norden.org

REMISSYTTRANDE

Fria Moderata Studentförbundets synpunkter på moderaternas förslag till nytt handlingsprogram "Vår tids arbetarparti".

Remissyttrande från Fria Moderata Studentförbundet kring moderaternas förslag till nytt handlingsprogram "Vår tids arbetarparti".

Inledning

Fria Moderata Studentförbundet är en från moderaterna fristående organisation varför det kanske kan väcka en och annan fråga när vi skriver ett remissyttrande över förslaget till nytt handlingsprogram för just moderaterna. Steget är dock inte så långt. FMSF må vara fristående från moderaterna, men vi är samtidigt närstående till moderaterna. Många av våra medlemmar röstar på moderaterna och många är också medlemmar i moderaterna. Med det som bakgrund är det givet att vi vill delge våra synpunkter på den utveckling som pågår i moderaterna, på ungefär samma sätt som när goda grannar diskuterar med varandra.

Vi hoppas att våra synpunkter mottas med intresse och kan bidra till att utveckla förslaget till handlingsprogram.

Fria Moderata Studentförbundets presidium
Stockholm 070426

Allmänna kommentarer

De senaste åren har moderaterna som parti genomgått en kraftig utveckling vad gäller sin politik. Omsvängningen är på flera områden markant och har fått många människor att något förvånat höja på ögonbrynen. Förändring i sig är naturligtvis inte fel, tvärtom är den politiska rörelse som inte är beredd att löpande utvecklas och ompröva sina ståndpunkter en rörelse som är dömd att stagnera och stelna. I politiken handlar det ofta om att kunna ge relevanta svar på utmaningar som finns i den dagliga verkligheten och att kommunicera med väljarna på ett sådant sätt att den egna politiken känns relevant. Samtidigt är det oerhört viktigt att ett parti utvecklas på ett sätt som står i överrensstämmelse med de ideologiska utgångspunkter som utgör partiets bas. Dessutom är det önskvärt att förändringar och utveckling sker i samklang med partiets egna företrädare. Det förslag till nytt handlingsprogram som nu lagts fram av den moderata partiledningen är ett tydligt tecken på att moderaterna är beredda att fortsätta framåt med alla delar av partiorganisationen med på vagnen. Mycket av de förändringar som skett senaste åren har kommit uppifrån och sällan förankrats. Vi och säkert många med oss som är intresserade av moderaternas utveckling gläds över att moderaternas politik bestäms av partiaktivisterna och inte uppstår genom omvälvande utspel på DN-debatt som partiet i sig följer efter som en svans.

Handlingsprogrammet visar att moderaterna vill bli tagna på allvar i ett bredare spektrum av politiska frågor än tidigare. Områden där partiets trovärdighet ofta rankats lågt har getts utrymme vilket visar en ambition om att vara ett parti som talar till alla grupper i samhället och som är beredda att möta alla. Anslaget är öppet och inkluderande vilket känns befriande. Samtidigt ligger det naturligtvis en risk i att försöka omfamna alla. Partiets profil och ideologi riskerar att bli urvattnad om jakten på nya väljargrupper leder till att dessa ska vinnas med sakfrågor och ställningstaganden som inte ligger i linje med den idémässiga tradition som moderaterna hör hemma i. Moderaterna får inte bli ett parti som byter fot konsekvent för att behålla den makt man nu fått. Vårt land är inte betjänt av att ha ytterligare sådana partier, det räcker gott med socialdemokraterna. Utmaningen ligger i att förbli ett brett, framtidsinriktat och allmänliberalt parti som lockar väljare med en sammanhängande ideologiskt förankrad och väl fungerande politik för jobb, valfrihet och individuella rättigheter, och inte halka in i ett beteende där väljargrupper ska mutas på andras bekostnad. Speciellt i en koalitionsregering där förhandlandet och kompromissandet är vardagssysselsättning är det oerhört viktigt att ha klart för sig vart man är på väg; vilka mål man strävar efter och hur det fria samhället bör te sig.

I det följande kommer vi att kommentera de olika delarna av handlingsprogrammet i den ordning som de finns i programmet.

Inledning och Vår tids arbetarparti m.m. (Sid. 4-7)

På de inledande sidorna i programmet skisseras den moderata samhällsvisionen i korta drag. Människan ska stå i centrum, arbetslinjen är det som prioriteras högst och frihetsbudskapet omfattar alla i samhället. Det är bra att det här tydligt deklarerats att

moderaterna är ett parti för alla och att frihetsbudskapet passar alla. Tonen i texten är inkluderande och siktar på mångfald vilket är positivt då moderaterna tidigare haft en del problem med att leva upp till att vara fullt ut inkluderande.

Individualismen och varje människas egen förmåga betonas och det understryks att ingen är dömd att vara svag. Svaghet är ingen egenskap utan ett tillfälligt tillstånd som kan brytas med främst egna insatser. Här noteras att det är politikens mål att underlätta människors förmåga att växa av egen kraft. Vi vill påpeka att människors förmåga att växa av egen kraft ökar ju längre bort politiken håller sig. Lösningen är inte storslagna politiska system utan en politik som inte lägger krokben. Vi hoppas att det är så vi ska förstå talet om "Av egen kraft" i programmet.

Med frihet följer också ansvar, vilket mycket riktigt också påpekas. Ansvaret för det egna livet är centralt, liksom ett välfungerande civilt samhälle. En tydligare markering om att politiken, staten, aldrig bör träda in förrän det civila samhällets alternativ är uttömda vore önskvärd.

Vårt gemensamma ansvar (Sid. 8-12)

Att de nya moderaterna vill höja sin trovärdighet på områden där den varit tämligen låg de senaste decennierna märks tydligt genom att det första politikområdet som avhandlas på riktigt i programmet är miljön. Den miljöpolitik som skisseras är i stora drag en ovanligt god miljöpolitik baserad på markandsekonomi och teknikutveckling. Det inger hopp att moderaterna ännu inte trillat in i en fundamentalistisk "förbjuda och beskatta sönder allt" - politik à la miljöpartiet.

Plus i kanten blir det alltså för att handlingsprogrammet sätter sin tilltro till marknadsekonomi och teknisk utveckling. Att moderaterna dessutom signalerar att kärnkraften ska tillåtas utvecklas borde bara det i sig bidra till att miljön förbättras. Det är givetvis också bra att det tydligt signaleras att det ska löna sig att vara miljövänlig genom ekonomiska lättnader i första hand. Att miljölagstiftningen ska förenklas och förtydligas underlättar också livet för vår gemensamma miljö.

På minussidan hamnar här att den politiska klåfingrigheten inte helt kan hållas borta då det antyds högre skatter och avgifter i transportsektorn. Visserligen sker stora utsläpp här men det borde vara intressantare att avlasta det miljövänliga. Skatter behöver aldrig lyftas uppåt i vårt land. Vidare är det olustigt att notera att moderaterna tycks tro på fiskekvoter i stället för äganderätt som borde vara den givna utgångspunkten.

Under miljösektionen finns också landets infrastruktur behandlad. Det är glädjande att det inte bara är staten i moderaternas Sverige som ska sköta detta utan att ansvaret kan delas samt att nya finansieringsformer ska tillämpas. Även om det i det korta perspektivet är rimligt och glädjande att det enormt eftersatta vägunderhållet ska prioriteras, vore det på sikt bättre att väva samman frågan med den om skatter och avgifter i transportsektorn. En rimligare hållning vad gäller fordons- och bränsleskatter är nämligen att växla generella skatter mot specifika, för att på så sätt närma sig brukaravgifter för vägar och andra kollektiva nyttigheter. Därmed kan man på längre sikt uppnå resultat som är positiva för såväl bilister som miljö.

Frihet genom jämställdhet (Sid. 13)

Nästa politikområde där det tycks finnas ett moderat behov av att höja svansen är jämställdheten som följaktligen kommer som område två i programtexten. Även här är det bra att moderaterna inte fallit in i någon vänsterfälla med krav på omfattande regleringar hit och dit. Tilltron till individen finns här och markeras genom konstaterandet att dåliga attityder inte kan lagstiftas bort.

Samtidigt vill vi höja ett varningens finger för att anamma vänsterns fokus på jämställdhet framför jämlikhet. Män och kvinnor är inte främst sitt kön; varje människa är en unik individ med enskilda egenskaper som är viktigare än könstillhörighet.

Tillväxt och arbete åt fler (Sid. 14-18)

I detta stycke sammanfattas det som är grunden för att Sverige ska kunna fortsätta vara ett rikt och framgångsrikt land. Kraven på bättre företagsklimat, mindre byråkrati och lägre skatter kan inte upprepas nog många gånger.

Att moderaterna vågar slå fast målet att få ner det svenska skattetrycket till samma nivå som jämförbara länder i EU är bra. Här har moderaterna duckat och varit fega alldeles för länge. Ska skatterna faktiskt kunna sänkas och det hela bli mer än bara läpparnas bekännelse och en flirt med de moderata kärntrupperna måste retoriken vässas och tonläget höjas markant. Skatter sänks tyvärr inte i vårt land utan en rejäl strid först. Det är en strid som moderaterna måste föra; inte minst inom regeringskoalitionen. Ansvaret vilar tungt på de moderata företrädarna att driva skattefrågan.

En fortsättning på jobbavdraget och skattesänkningar i tjänstesektorn är bra och det är också ett efterlängtat besked att moderaterna står fast vid att såväl värnskatten som förmogenhetsskatten ska bort.

När det gäller skattefrågor borde moderaterna våga mer. Moderaterna är det enda partiet som tar problemet med de svenska skatterna på allvar och därför borde skrivningarna vara hårdare och sträva längre. Det borde inte vara nog för ett parti med ett riktigt frihetsbudskap och en riktig ambition om att befria människor från statens och politikens hämmande inflytande att hamna på en nivå i skattetryck som är i nivå med jämförbara länder i EU. Målet borde vara att få ner det svenska skattetrycket under en bra bit under snittet i EU. Argumentationen borde också handla mer om frihet och rättvisa istället för kamerala överväganden hit och dit. Skatter är en frihetsfråga i första hand.

Mindre krångel för landets företag och en politik som möjliggör för fler att bli entreprenörer och för fler innovatörer att utvecklas i landet är bra. Det är också viktigt att monopolen i den offentliga sektorn öppnas som det föreslås. Frågor om hur den offentliga sektorn kan bli en konkurrensutsatt marknad, vilket vi verkligen hoppas att moderaterna vill även om det inte står uttryckligen, är också en oerhört viktig jämställdhetsfråga.

Moderaternas nya syn på arbetsmarknadspolitiken är en blandning av goda idéer och total kapitulation för folket i LO-borgen. Det är bra att arbetslinjen ska återupprättas, precis som regeringen nu gör. Att arbetsmarknadsutbildning ska upphandlas i

konkurrens och arbetsförmedlandet bli effektivare är steg i rätt riktning. Det borde också vara ett givet steg att slopa AMS och arbetsförmedlingen i statens regi i sin helhet då detta garanterat sköts bättre på marknaden.

När det gäller den svenska modellen på arbetsmarknaden är det i grunden bra att politiken håller sig borta och att arbetsmarknadens parter sköter det mesta. Staten måste i detta hänseende vara neutral. Tyvärr är det länge sedan den svenska staten var neutral, varför en modell byggd på frivilliga avtal inte i dagsläget kan upprätthållas genom status quo. Under 60- och 70-talen försköts statens roll bort från det neutrala i riktning mot främst LO-fackens linje, vilket märks genom LAS och mycket annat. Moderaterna borde tala klarspråk och ta konflikten med LO om detta. Statens neutralitet måste återupprättas, vilket kräver att det genomförs ändringar i till exempel LAS och att det missbrukade maffiasystemet med blockader och sympatiåtgärder som på sikt hotar det svenska näringslivet åtgärdas. En mer flexibel arbetsmarknad där det är lätt att anställa och lätt att hitta ett nytt jobb för den som saknar ett jobb för stunden är vägen till framgång. Ett sådant system gör det också avsevärt lättare för både ungdomar och invandrare att få jobb och skapa ett bra liv.

Trygghet från våld och brott (Sid. 19-20)

Det justitiepolitiska området har i princip alltid varit en moderat paradgren. Detta har inte ändrats i det nu liggande förslaget, som generellt är bra. Straffskalorna ska användas i sin helhet, brottsoffer ska få ett bättre stöd och bemötande, rättsväsendet ska stärkas och det ska storsatsas på fler och synligare poliser.

Det är också ett steg i rätt riktning att alla brott ska utredas oavsett om den misstänkte gärningsmannen är straffmyndig eller ej. Att blanda in polis och rättsväsende skickar skarpare signaler än dagens alltför daltande hantering, och ofta dessutom brist på hantering, inom socialtjänsten.

Mindre positivt är att återfallsbrottslighet troligen ska straffas hårdare. Visserligen har ett antal moderata företrädare tidigare talat om att nästan kopiera det system med "three strikes and you're out" som delvis tillämpas i USA men förhoppningen om detta inte ska bli moderaternas politik har ändå funnits. Ett brott är ett brott och ska behandlas efter sina egna förutsättningar och straffas enligt de straffskalor som finns. Varje brott är lika allvarligt oavsett om det är det första brottet som begås av den aktuella gärningsmannen eller andra. Tanken på att skärpa straffen utefter vad som hänt tidigare är främmande för det svenska rättsmedvetandet och tenderar att vara orättvist mot brottsoffer nummer ett som i någon mening får en mindre upprättelse än brottsoffer nummer två.

Utbildning med hög kvalitet (Sid. 21-23)

Utbildningspolitiken var under många år en moderat vinnarfråga, innan en viss major stövlade in och gjorde batongliberaler av folkpartiet. Trots detta är det viktigt att moderaterna har en visionär och bra utbildningspolitik. Här lämnar dock skrivningarna i programförslaget ett och annat att önska.

Det är bra att det inledningsvis fastslås att detaljstyrning från stat och kommun inte är bra. Tyvärr håller man sig inte från att ändå ägna sig åt det längre fram i texten.

Tillåtandet av konfessionella skolor borde ha markerats tydligare, särskilt givet att folkpartiet så öppet misstror den typen av skolor.

På plussidan finns även idéer som flexibel skolstart, fler vägar in i läraryrket, fokus på kunskap, seriös bekämpning av mobbing samt en bättre uppdelning av gymnasieskolan så att dagens hetsjakt mot högskolor som slår ut tusentals elever varje år mer eller mindre försvinner.

Här finns dock också ett antal mindre bra förslag. Om man menar allvar med att stå upp för valfrihet och minska antalet politiska pekpinor är det obegripligt att föreslå en allmän förskola som omfattar alla barn. Att sedan i stycket därefter tala om skolplikt andas omodernt och antyder att tänkandet sitter fast i gamla banor. Skolplikt är inte kunskapsorienterat i den bemärkelse det inledningsvis används. I kombination med flexibel skolstart och en möjlighet att komma ur plikten tidigare än idag är det kanske inte helt fel, men nog borde moderaterna vid detta lag ha kunnat avancera till att tala om skolan enbart i kunskapstermer istället för skolplikt som mer handlar om att förvara barn och ungdomar i en viss lokal en viss tid.

På minussidan finns naturligtvis också kravet på en statlig lärarauktorisering, ett förslag som inte heller är framåtsyftande eller bidrar till att minska den statliga detaljregleringen av skolan. Det försvårar också avsevärt för exempelvis yrkesinriktade program att hämta sina lärare från det verkliga arbetslivet, något som vore olyckligt. Det sätt som betyg nämns i texten är inte heller bra. Att rakt av hävda att betyg ska ges tidigare och i fler steg är återigen utslag av detaljreglering. Frågor som rör när betyg ska ges etc. ska avgöras av respektive skola – och i förlängningen av de föräldrar som sätter sina barn där – inte av politiker.

När det gäller den högre utbildningen och forskningen tycks programmakarna ha glömt att ta på sig sina tänkarluvor. Visserligen är ett slopat kårobligatorium ett plus, liksom möjligheten att ta studielån hos valfritt kreditinstitut och slopat fribelopp, något som medför att studenter enklare kan arbeta parallellt med studier. Men det är också underligt att något så självklart som ett slopande av CSN som statlig studentbank inte finns med.

I övrigt är stycket om den högre utbildningen kort och visionslöst. Vi måste fråga oss om detta är ett olycksfall i arbetet eller om moderaterna inte är intresserade av frågan. Tips och idéer på hur politiken kan utvecklas och statliga hinder för den högre utbildningen rivs ner kan med lätthet fås av Fria Moderata Studentförbundet om intresset finns.

Kvalitet i vård och omsorg (Sid. 24-26)

Kvalitet i vård och omsorg är viktigt och uppnås genom en ökad valfrihet och ett slopande av de många offentliga monopol som idag hämmar utvecklingen. Detta är något som moderaterna verkligen förstått och går in hårt för. De olika tankar och förslag som skisseras i detta stycke är i stort bra och det finns ingen anledning att ha särskilt kritiska synpunkter i ett kort perspektiv. Det är dock trist att moderaterna nöjer sig med att säga att finansieringen av vården ska överföras på staten på sikt. För det första vore det bra att sticka ut hakan och driva på den processen eftersom dagens modell med landsting i princip överallt ger dåliga förutsättningar för vård och omsorg.

För det andra borde moderaterna våga föra resonemang om framtida privata försäkringslösningar, något som helt utelämnats.

En ny socialpolitik (Sid. 27-32)

Den föreslagna moderata socialpolitiken innehåller ett antal goda inslag som alla kokar ner till utgångspunkten att bidragsberoendet ska minska. Det handlar i grunden om att ställa krav och vara flexibel. Det är också vällovligt att en pekpinne försvinner i form av att socialbidragets storlek kan variera mellan olika kommuner. Tak-över-huvudgaranti som ett sätt att bryta hemlöshet är bra och fungerar bevisligen väl vilket vi sett under borgerliga mandatperioder i Stockholm. På plussidan finns också avdragsrätt för stöd till ideella organisationer i det civila samhället som kan bidra med mycket.

En brist inom området socialpolitik är att alkoholpolitiken viftas förbi utan någon analys kring eventuella förändringar. Det borde vara ett moderat krav att alkoholskatten ska sänkas. Inte minst som verkligheten så tydligt visar hur hög alkoholskatt medför smuggling och hembränning, snarare än låg alkoholkonsumtion.

Under socialpolitiken har familjepolitiken hamnat. I familjepolitiken finns bra inslag som ett konstaterande att det är familjerna själva som ska avgöra vem som gör vad och stannar hemma med barnen etc. Samtidigt kan man undra varför det ska finnas ett särskilt avdrag för att den part som tjänar mer ska uppmuntras stanna hemma, borde inte ett kraftigt sänkt skattetryck rent generellt leda till samma resultat? Dessutom är det inte, vilket antyds, alltid mannen som tjänar mest i ett förhållande, och vidare består inte alla familjer av man och kvinna varför hela resonemanget känns något förlegat och fast i stela gamla normer.

Under familjepolitik ägnas ett ganska stort utrymme åt en sektion kallad ”Att leva tillsammans” där moderaterna offentligt kommer ut som ett parti som inte är mot homo- eller bisexuella. Den modernisering partiet genomgått sedan tidigt 90-tal har gett resultat i och med att adoptioner och insemination värnas och att äktenskapet ska bli till för alla. Det är dock viktigt att formuleringen om könsneutrala äktenskap som finns i texten förtydligas. Det finns annars en risk att moderaterna missförstås eftersom skrivningen nu kan tolkas som att partnerskapslagen ska vara kvar och flyttas till en annan sektion av lagboken. Det som borde vara den givna slutsatsen för dagens moderater är att helhjärtat omfamna resultatet av den nyligen presenterade utredningen om könsneutralt äktenskap, vilket innebär att det ska finnas endast en, könsneutral, lag om äktenskap.

I det föreslagna handlingsprogrammet behandlas även kulturen under socialpolitiken. Den moderata kulturpolitiken har länge vacklat mellan statlig styrning med pekpinna och skattepengar och en marknadssyn där kulturen ges chansen att stå på egna ben. Den som tror att handlingsprogrammet löser den frågan tror fel.

Till exempel vill moderaterna här detaljstyra i skolan så att den ägnar sig mer åt att vara kulturförmedlare. Ett förslag som står i direkt konflikt med konstaterandet att staten inte ska detaljreglera skolan som återfinns i den utbildningspolitiska delen av programmet. Kultur i skolan är en fråga för enskilda skolor, inte för riksdagspartier.

Moderaterna vacklar dessutom i frågor om public service. Den rimliga ståndpunkten att SVT och SR borde säljas finns inte med. Det är i det sammanhanget en klen tröst att SVT och SR anses behöva vara mer oberoende av politiker. Fri television kan som bekant aldrig ägas av staten.

Däremot är det positivt att det i texten talas om kulturutövare som entreprenörer och företagare. Det är ett perspektiv som bör bejakas fullt ut så att kulturen äntligen skulle kunna få möjlighet att frigöras från politiken. Det nämns att 2/3-delar av kulturutbudet idag är privatfinansierat men det står ingenting om hur den andelen ska kunna utökas markant.

Den sista delen under socialpolitiken är bostadspolitiken. Den bostadspolitik som skisseras är rent ut sagt riktigt bra. Bostadsmarknaden ska äntligen tillåtas bli en riktig marknad med konkurrens och baserad på marknadshyror. Vågar vi hoppas att moderaterna snart vågar driva den frågan öppet också?

Slopad fastighetsskatt och generellt lägre skatter som drabbar boendet är bra och underlättar för marknaden att fungera. Det är vidare glädjande att ägarlägenheter finns som förslag. På plussidan finns också vettiga reformidéer för att komma åt den ofta hopplösa situationen när det gäller planfrågor. Mindre krångel, färre överklagandemöjligheter och stopp för kommunala långbänkar leder till ett smidigare byggande. Att kommuner inte längre kan reglera bort handel i detaljplaner kan också innebära framsteg för konkurrensen när det till exempel gäller livsmedelsaffärer. Det är också bra att dagens drakoniska strandskydd ifrågasätts.

Så ska Sverige styras (Sid. 33-35)

Även detta stycke av programmet är riktigt bra. Skilda valdagar, ett totalt personval, kommunala nyval och färre folkomröstningar är vettiga förslag. Det är också bra att moderaterna tydligt markerar avstånd från det stora projektet med att rita om kartan i vårt land som nyligen presenterades av ansvarskommittén. Ska landets indelning ändras borde det komma underifrån och inget annat. Dessutom minskar behovet av detta när landstingen slopas genom att staten tar ansvar för finansieringen av vården och den mellersta skattenivån i samhället försvinner som föreslås i programmet.

Ett stärkt kommunalt självstyre är viktigt. Utöver det som skrivs i programmet är det trist att moderaterna inte tar upp frågan om det kommunala skatteutjämnningssystemet som om man menar allvar med kommunalt självstyre inte kan finnas kvar. Välskötta kommuner ska inte tvingas betala vidlyftiga satsningar i kommuner som struntar i att hushålla med medborgarnas skattepengar.

Det är glädjande att moderaterna i programmet föreslår en oberoende lagprövning i en författningsdomstol, vilket innebär att Sverige får ett riktigt skydd för de rättigheter som listas i grundlagen. Det är inte bra reklam för vårt land att en politisk majoritet på en röst i riksdagen kan köra över grundlagen och de rättigheter som finns där nästan hur som helst idag. I ett gott samhälle är juridiken och domstolarna ett skydd för oss medborgare mot politikens avarter.

Det sista resonemanget i denna del av programmet känns dock något vacklande. Visst är det bra att det markeras mot offentligt företagande. Stat och kommun ska inte

konkurrera ut privata företag. Detta borde dock bekämpas kraftfullt och kring detta saknas dessvärre förslag. Det är också lite trist att moderaterna inte vågar säga mer och vara tydligare om utförsäljning av statliga företag.

Sverige i Europa och världen (Sid. 36-40)

Den sista delen av programförslaget behandlar en hel del frågor som rör Sveriges förhållande till omvärlden. Mycket av det som skrivs där är bra.

Den moderata europapolitiken har länge varit i framkant i vårt land. Moderaterna har i princip under hela det svenska medlemskapet avhållit sig från att hemfalla åt inskränkt EU-kritik eller åt blind strävan efter byggandet av en federal superstat. Konstaterandet att EU-samarbetet ska vara öppet, effektivt och dynamiskt är välkommet. Givetvis kan det, och bör det, uttryckas ännu tydligare att EU ska vara smalare och vassare.

När det gäller ett nytt konstitutionellt fördrag för EU, delar vi uppfattningen om att ett sådant behövs, däremot är vi inte så säkra på att det nödvändigtvis bör ligga nära det som var på förslag tidigare. Det beror ju naturligtvis på vad man lägger i begreppet nära, men risken är uppenbar att det i så fall fortfarande finns kvar inslag som inte borde vara med i ett konstitutionellt fördrag och att gränsdragningen för vad EU kan syssla med inte blir så tydlig som vore önskvärt. Det vore vidare önskvärt om moderaterna i handlingsprogrammet gav sin syn på om det ska eller inte ska hållas en folkomröstning i Sverige när ett konstitutionellt fördrag kommer på bordet igen.

I texten uttrycks att det är viktigt att EU ger sitt stöd till en positiv utveckling i Turkiet inom ramen för EU. Om det ska tolkas som att moderaterna är för ett turkiskt medlemskap i EU så är det mycket bra. Det är mycket viktigt av flera skäl, såväl ekonomiska som säkerhetsmässiga, att Turkiet så snart det är möjligt ges möjlighet att bli medlem i EU.

Vidare är det positivt att moderaterna vill stärka samarbetet kring Östersjön, inte minst vad gäller miljön i Östersjön. Det är också bra att det markeras att de legala sätten för invandrare och flyktingar att ta sig in i Europa ska bli fler. Programtexten är också positiv till ett utökat gränsöverskridande samarbete för att bekämpa brottslighet och terrorism, vilket är en uppfattning vi delar. Det är dock oroväckande att det i det sammanhanget saknas skrivningar om skyddet för den personliga integriteten och våra individuella rättigheter, men det kan möjligen vara ett förbiseende som kan åtgärdas.

Globaliseringen är en företeelse som moderaterna glädjande nog omfamnar med stor entusiasm. Globaliseringen medför enorma möjligheter för vårt land men också vilket är mycket viktigt för den fattiga delen av världen. I det sammanhanget är det bra att moderaterna menar att handelshinder ska rivas och att EU:s jordbrukspolitik ska reformeras. Analysen är rätt men slutsatsen är onödigt försiktig. EU:s jordbrukspolitik ska skrotas, punkt slut. Jordbruket skulle må bra av att bli en fullt ut fri marknad. Rivs dessutom handelshindren gör vi större insats för världens fattiga länder än vad alla biståndsbudgetar tillsammans åstadkommit hittills. På biståndsfronten är det bra att biståndet ska få tydligare fokus på att bygga demokrati och frihet. Samtidigt vore det mer visionärt att i större omfattning omfatta den linje som kallas "trade – not aid", med hänvisning till att välstånd på sikt måste byggas av en stark och välfungerande

marknadsekonomi, snarare än av allmosor. De välståndsvinster som fattiga länder skulle göra om vi öppnade våra gränser för total frihandel med dem är många gånger större än ens den mest generösa biståndsbudget.

I denna del av programmet finns också en del skrivningar om invandring. I stort är det som skrivs där ganska bra. Engagemanget för öppna gränser känns genuint. Sverige ska givetvis ha en generös inställning som gör det möjligt för dem som vill att bygga sig en framtid i vårt land. Detta är inte minst viktigt, precis som också noteras i programmet, mot bakgrund av vår egen åldrande befolkning. Tankarna om att snabba på processen för att få uppehållstillstånd är bra, liksom skrivningarna om att språkutbildning och jobb är avgörande och ska underlättas. I detta sammanhang vill vi påminna om vikten av att inte vackla när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Trösklarna på arbetsmarknaden måste minimeras och allt krångel kring företagande slopas.

Förslaget till handlingsprogram avslutas med ett stycke om försvarspolitik. Även om det ligger sist finns ett par bra saker med som ett konstaterande att Sverige ska fördjupa sitt engagemang i europeisk försvars- och säkerhetspolitik. Försvarspolitiken innehåller också en välkommen satsning på försvarets förmåga. Har vi ett försvar ska det naturligtvis gå att använda det till något som till exempel att kunna delta i fredsfrämjande insatser i tillräcklig utsträckning. Moderaterna passar också på att tala ur skägget om NATO genom att fastslå att man är för ett svenskt medlemskap. Det är bra. Det vore också bra om moderaterna skulle vilja hjälpa till att ta fighten för att uppnå ett svenskt medlemskap i NATO, någon måste ju leda opinionen i den frågan.

Slutligen kan vi inte låta bli att förundras över att det på sex stycken om försvars- och säkerhetspolitik inte sägs ett ord om hur försvarsmakten i landet ska byggas upp. Ska vi ha kvar värnplikten eller ska den bort? Det vore bra om moderaterna även här talade klarspråk och tog ställning för ett avskaffande av värnplikten.

Avslutning

När ett politiskt parti, som moderaterna, skriver ett förslag till ett nytt handlingsprogram blandas ofta det stora med det lilla. Visioner presenteras i samma stycken som konkreta åtgärder som kan genomföras redan i morgon om tillräckligt många i riksdagen röstar för förslaget. Balansen är säkert svår att få till och frågetecknen kan alltid sättas upp för livslängden på ett dylikt program. Vi vill ändå överlag säga att förslaget till handlingsprogram för moderaterna är ett i långa stycken bra dokument.

Visst finns det områden som kan utvecklas mer och visst finns det politiska fighter som det vore trist om moderaterna gav upp, särskilt på arbetsmarknadsområdet, men det känns ändå skönt att riktningen i stort är rätt. Vi har genom hela detta remissyttrande försökt peka på saker som vi tycker är bra och samtidigt peka på punkter som saknas, behöver utvecklas eller förtydligas. Får detta program snurra några varv inom moderaterna och hos moderata sympatisörer finns det goda förutsättningar för att det program som slutligen fastställs på moderaternas kommande partistämma blir riktigt bra. Det förutsätter dock att den moderata ledningen är beredd att lyssna på sina partimedlemmar ordentligt och låta politiken formars gemensamt så att handlingsprogrammet "Vår tids arbetarparti – moderat förnyelse för att trygga jobben, välfärden och miljö" kan bli den vägvisare det behöver vara de kommande åren.